

FAKTORI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE U REPUBLICI SRBIJI

PRIMARNI PROIZVODNI FAKTORI U POLJOPRIVREDI

1. Radna snaga
2. Zemljište
3. Vodni resursi

Polazeći od specifičnosti poljoprivrede kao privredne delatnosti, pre svega visokog nivoa zavisnosti od prirodnih uslova, pri analizi faktora poljoprivredne proizvodnje uvek se polazi od prirodnih resursa

PRIMARNI PROIZVODNI FAKTORI U POLJOPRIVREDI

DVA KLJUČNA PITANJA:

- Raspoloživost prirodnih faktora
- Mogućnost efikasne eksploatacije prirodnih faktora

STANOVNIŠTVO – RADNA SNAGA KAO FAKTOR POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Brojno stanje
- Učešće agrarne u ukupnoj populaciji
- Ekonomska struktura
- Starosna struktura
- Deagrarizacija

Promene u broju stanovnika prema tipovima naselja, 2002. – 2011.

	Popis 2002. godine	Popis 2011. godine	Indeks 2011/2002.
Ukupno	7.498.001	7.186.862	95,9
Gradska naselja	4.225.896	4.271.872	101,1
Ostala naselja	3.272.105	2.914.990	89,1
Seosko stanovništvo u ukupnom (u %)	43,6	40,6	-

Promene u broju stanovnika prema tipu naselja i polu, 2002. – 2011.

	Broj stanovnika		Razlika 2002. - 2011. (u %)
	Popis 2002. godine	Popis 2011. godine	
Republika Srbija- ukupno	7.498.001	7.186.862	-4,1
Žene	3.852.071	3.687.686	-4,3
Muškarci	3.645.930	3.499.176	-4,0
Gradska naselja - ukupno	4.225.896	4.271.872	1,1
Žene	2.205.545	2.232.767	1,2
Muškarci	2.020.351	2.093.105	0,9
Ostala naselja - ukupno	3.272.105	2.914.990	-10,9
Žene	1.646.526	1.454.919	-11,6
Muškarci	1.625.579	1.460.071	-10,2

Starosna struktura stanovništva u Republici Srbiji prema tipu naselja

Starosna grupa	Učešće pojedinih starosnih grupa u ukupnom stanovništvu (u %)		Promene broja stanovnika 2011. u odnosu na 2002. godinu (u %)	
	Gradska naselja	Ostala naselja	Gradska naselja	Ostala naselja
0-14	14,5	13,9	-6,0	-21,6
15-29	19,0	17,6	-10,3	-16,1
30-49	28,3	25,2	-2,8	-15,7
50-64	22,7	23,2	20,0	13,3
65+	15,6	20,1	12,7	-10,0
Ukupno	100	100	100	100

Obrazovna struktura stanovništva prema tipu naselja, 2011.

Pokazatelj	Gradska naselja		Ostala naselja	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Bez škole i nezavršena osnovna škola	3,8	9,9	16,6	30,4
Završena osnovna škola	14,2	17,7	28,0	27,6
Srednja škola	58,2	49,4	49,1	36,0
Više i visoko obrazovanje	23,5	23,0	6,2	6,0
Ukupno	100	100	100	100

POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE KAO FAKTOR POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Ukupne raspoložive površine
- Kvalitet (fizičke i hemijske karakteristike) zemljišta
- Posedovna struktura

Raspoloživo zemljište prema kategorijama korišćenja, 2012. godine

Kategorija zemljišta	Površina (u hektarima)	Struktura (u %)
POLJOPRIVREDNO	3.861.477	72,2
Korišćeno poljoprivredno zemljište	3.437.423	64,3
Nekorišćeno poljoprivredno zemljište	424.054	7,9
ŠUMSKO	1.023.036	19,1
OSTALO	462.084	8,7
UKUPNO – raspoloživo zemljište	5.346.597	100,0

Korišćeno poljoprivredno zemljište po kategorijama, 2012-2014. godine

Kategorija koršćenja	2012. godina		2013. godina		2014. godina	
	Površina (u ha)	Struktura (u %)	Površina (u ha)	Struktura (u %)	Površina (u ha)	Struktura (u %)
Oranice i bašte	2.561.674	73,98	2.589.714	74,19	2.606.073	74,31
Stalne travnate površine	713.242	20,61	713.242	20,43	713.242	20,34
Stalni zasadi	187.299	5,41	187.675	5,38	187.515	5,35
Ukupno	3.462.215	100,00	3.490.632	100,00	3.506.830	100,00

Poljoprivredna gazdinstva prema površini korišćenog poljoprivrednog zemljišta prema Popisu poljoprivrede 2012. – POSEDOVNA STRUKTURA

Kategorije	Broj gazdinstava	Struktura (u %)
Bez zemljišta	10.107	1,61
< 2 ha	298.286	47,23
2 – 5 ha	182.489	28,86
5 – 10 ha	89.083	14,11
10 – 20 ha	32.313	5,12
20 – 50 ha	13.029	2,08
50 – 100 ha	4.394	0,70
>100 ha	1.851	0,29
Ukupno	631.552	100,00

VODNI RESURSI KAO FAKTOR POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Najznačajniji faktor u poljoprivredi
- Irigacioni sistemi
- Geotermalne vode

Efikasna primena vodnih resursa obezbeđuje stabilnost proizvodnje u uslovima promene prirodnih uslova (klima, hidro-pedološki uslovi).

NAUKA I TEHNOLOGIJA KAO FAKTOR POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Ulaganje u istraživanje i razvoj
- Ulaganje u ljude
- Uvoz tehnologije

MEHANIZACIJA I HEMIZACIJA KAO FAKTORI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Obim i vrsta poljoprivredne mehanizacije
- Broj poljoprivrednih mašina opada
- Prosečna starost i stepen amortizovanosti mašina

- Nedovoljna upotreba hemijskih sredstava u poljoprivredi Srbije
- Prednosti i ograničenja upotrebe agrohemikalija

Broj jednoosovinskih i dvoosovinskih traktora i žitnih kombajna, 2012. godina

Region	Jednoosovinski traktori		Dvoosovinski traktori		Žitni kombajni	
	Broj	Stariji od 10 godina	Broj	Stariji od 10 godina	Broj	Stariji od 10 godina
Republika Srbija	186.922	182.484	410.894	390.167	21.995	19.155
Beogradski region	8.376	8.026	22.564	20.925	958	935
Region Vojvodine	10.607	10.019	107.745	95.795	8.771	7.519
Region Šumadije i Zapadne Srbije	72.812	70.413	149.401	144.650	4.963	4.888
Region Južne i Istočne Srbije	95.127	94.026	131.184	128.797	5.501	5.436

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA SLUŽBA KAO FAKTOR POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

- Organizovana po teritorijalnom principu
- Problemi:
  1. Neadekvatni nivo znanja i obučenosti savetodavaca
  2. Neadekvatna organizaciona struktura
  3. Nepostojanje pravog tržišta savetodavnih usluga

NOSIOCI – SUBJEKTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE U SRBIJI

- Tri vrste subjekata:
  1. Privatna poljoprivredna gazdinstva
  2. Poljoprivredna preduzeća
  3. Zemljoradničke zadruge
- U Srbiji dominiraju mali posedi što predstavlja razvojno ograničenje

